

## Zefir

**Yönetmen:** Belma Baş

**Senaryo:** Belma Baş

**Oyuncular:** Şeyma Uzunlar (Zefir), Vahide Gördüm (Ay)

2010 / Türkiye / Türkçe / 93'

2006 yılında çektiği ilk kısa filmi *Poyraz*'dan dört yıl sonra, Belma Baş yine mitolojiden beslenen bir çatı üzerine ilk uzun metrajını kuruyor. *Zefir*, ergenliğe adım atmak üzere olan küçük bir kız... Onu bulduğumuz yayla evinde anneanesi ve dedesinin yanında yaz tatilini geçiriyor. Küçük kız nerede olduğunu bilmediğimiz ve karakterlerin tavrından yakında geleceğini varsaydığımız annesini çok özliyor. Filmin adından anlaşılabilceği üzere ana çatıyı bu küçük kız oluşturuyor. Karakter, biraz yaşından ötürü biraz da anneannesinin de dediği gibi yalnız büyümesinin etkisiyle başına buyruk ve bencil. *Zefir*'in annesi Ay yaylaya döndüğünde *Zefir*'i bir sürpriz bekliyor, annesi onu almak için değil, onu buraya kalıcı olarak yerleştirmek için dönmüştür. Zefir ise annesinin kararını yerine getirmeye pek istekli değildir.

*Zefir*, Yunan Mitoloji'sinde Batı'dan esen ve baharı getiren rüzgârın adı, aynı zamanda dünyayla yeraltı yani ölümler diyarı arasındaki arabulucu. Mitolojiye meraklı olan yönetmen *Zefir*'in ismine dair bu anlamları filmdeki küçük kızın karakterinde de arıyor. Örneğin *Zefir*'in doğayla ve çevresiyle olan danişksız ilişkisi filmde hayvanlar üzerinden anlatılıyor. Bir hayvan cesedini dedesiyle birlikte bulan ve çalı çırpıyla üstünü kapatarak ona bir mezar yapan Zefir, sonrasında bulunduğu her hayvan ölüsü için benzer bir ritüeli tekrarlıyor, bir şekilde onları bu dünyadan öbürüne taşımış oluyor. *Zefir*'i yönetmenin ilk kısa filmi *Poyraz*'la birlikte değerlendirdiğimizde, filmde bir çocuğu ilk defa ölümlerle tanıştıran Belma Baş, *Zefir*'de benzer standartlarda yaşayan bir çocuğun ölüme karşı tepkisini ölçüyor, bir anlamda Zefir ilk filmin bittiği yerden başlıyor.

Filmde mitolojiye dair öğeler küçük kızın adıyla sınırlı kalmıyor, örneğin sahibesinin çok sevdiği ve köydeki en lezzetli sütün sahibi ineğin adı Nergis. Mitteki Nergis kendi güzelliğine vurulup suya düşüyordu, inek Nergis ise uçurumdan düşerek parçalanıyor.

Filmin sonunda Zefir'in karşılaştığı inek, Zeus'un Hera'dan korumak için ineğe çevirdiği karısı İO'yu simgeliyor, bu ineği de Hera'nın İO'ya gönderdiği at sineği gibi bir sinek rahatsız ediyor. Yönetmen muhtemelen *Zefir*'in yaptığı şeyin aynı İO'yu rahatsız eden at sineği gibi ömrü boyunca *Zefir*'in peşinden geleceğini anlatmak istiyor.

*Zefir* minimalist sinemanın manifestosu denilebilecek kadar türün özelliklerini içinde barındıran bir film. Sinemasal anlatımın en yalın sınırlarında dolaşan filmde, neredeyse her kadraj bir sahneye tekabül ediyor. Oyuncular perspektif yaratacak şekilde tabloya yerleştirilip yine perspektif yaratacak şekilde hareket ettiriliyor. Belma Baş belli ki sinemasal anlatımını, salt görünen üstünden değil, çağrışımlar üzerinden ilerleyen bir yapıya büründürmek istiyor ama *Zefir*'in bu konuda yönetmenin kısa filmi *Poyraz* kadar başarılı olmadığını söylemek gerekiyor. *Poyraz*'da düşsel bir gerçeklik yaratan yönetmen, seyircisini daha fazla kafasındaki dünyaya davet edebilmişti. Zefir ise bunu yapmak konusunda bir parça eksik kalıyor.

*Zefir* 30. İstanbul Film Festivali'nden en iyi senaryo ödülüyle döndü. Söylenmelidir ki *Zefir* sadece sinemada sağlam bir kadın hikâyesi seyretmek için bile görülmeye değer. Bunların yanında seyirci başarılı bir sinematografi bulacak, önümüzdeki yıllarda adının çok sık duyulacağını düşündüğüm başarılı bir kadın yönetmenin ilk uzun metrajını seyredecek.

**Evren Erdem**